

יום	יום לחודש	יום מוה"ר ה"ב	ליקוטי ה"ב	ליקוטי ה"ב	מסנה ברורה ה"ב	ליקוטי עצות	שולחן ערוך
שבת	י"ג	ל"ט:	מז	חזרה	ש-ש	ב.ג.	
א	י"ד	מ.	ז	מב.	ש-ש	ד.א.	
ב	ט"ו	מ:	ח	מב:	ש-ש	ב.ג.	
ג	ט"ז	מא.	ט	מנ.	ש-ש	ד.ה.	
ד	י"ז	מא:	י	מנ:	ש-ש	א.ב.	
ה	י"ח	מב.	יא	מנ:	ש-ש	ג.ד.	
ו	י"ט	מב:	יב	חזרה	ש-ש	ה.ו.	

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

381 | פרשת ואתחנן | י"ג אב תשפ"ד

דבר המערכת

עומדים אנו בימי הכנה לימים הנוראים, ימי האבלות והנחמה הינם כלים לקרב עצמו לבורא ולתהונן כראוי לקראת ראש השנה וימי תשרי, וכלשון קדשו של רבי נתן (ברכות הראיה ה"ה) "ג' דפורענותא ושבע דנחמתא ותרתי דתיובתא, שכל זה הוא הכנה לראש השנה ויום כפור", ימי השתוקקות והגברת הרצונות לזכות לחיי עולם, ימי התעלות מעל מיצרי הגוף תאוותיו וחמדותיו, וימי חשבון הנפש על התכלית האמיתית.

כלל נקוט בידינו "כל המקודש מחברו חרב מחברו", לא בכדי רוח אחרת נושבת בארץ, לאמור צאו ובקשו לכם מנעמים גופכם וחירות לנפש בהמתכם, דוקא בימים קדושים ונעלים אלו מניפים את דגל ה'חופש' המדומה, שאינו אלא מאסר אמיתי, כל כניעה למאווי הגוף הינו עבדות והשתעבדות ולא חירות, "והכלל - אומר רבי נתן - שיעיקר בחינת עבדות הוא מסטרא דגופא, ועיקר בחינת חירות ומלכות הוא מסטרא דנשמה, והאדם נברא כדי שיבטל הגוף לגבי הנשמה" (לקוטי הלכות ברכת השחר ג-יח).

"אל תתנו להעולם להטעות אתכם" התחנן אלינו רבינו הקדוש, אסור לנו להטעות את עצמנו כאילו זוהי בקשת מנוחה, לפחות נדע את האמת, מי שממלא חפצי גופו רק נלכד בעבדות גדולה יותר, מי שמקנא בחבריו שמגדילים את הנופש המודומה לרוץ לקצה ארץ בהוצאות מופלגות לחפש אחר הנעימות המזוייפת שלעולם לא תושג, מטעה את עצמו ומכניס עצמו בעבדות מרה שסופה אבדון.

בהבזכור היטב: עיקר העבדות והמרירות שסובלין רוב העולם שהם עבדים לעצמן ומשעבדים עם עצמם בקושי וממריין את חיי עצמן בעבודה קשה, כדי למרר חיי עצמן בהם, שהם נעים ונדים תמיד על פני השדה בדרכים רחוקים וסובלים מרירת השעבוד מאד מאד מה שהם בעצמם משעבדים בעצמן והכל בא מכח המדמה שהוא בחינת גלות מצרים בכל אדם ובכל זמן, שזה המדמה שטעה ומבלבל את האדם בתאוות ובמותרות ומשעבד בו בפרך ובעבודה קשה" (לקוטי הלכות ע"א ג).

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

מזהרנ"ת אָמַר: **אֶפְלוּ כְּשֶׁאֶהֱיָה בְּבִין הַשְּׂמֵשׁוֹת הָאֲחֵרוֹן שֶׁל אֶלְף הַשָּׁנִי, וְאֶרְאֶה שֶׁהַגְּאֻלָּה עֲדִין לֹא בָּאָה, אֵף עַל פִּי כֵן אֲאָמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלִימָה בְּבִיאַת הַמְּשִׁיחַ."**

(שיח שרפי קודש)

אֲנִשׁר אֶנְכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם

בעיניך כחדשים', ולא כמי שכבר שמע אותו הרבה פעמים שאינו חביב אצלו."

ורבי נתן במכתבו (ע"ת ש"ש) מוסיף: "וכבר הזהירו רבותינו זכרונם לברכה על זה כמה פעמים, ואמרו 'בכל יום יהיה בעיניך כחדשים', אך ביותר יותר הזהיר אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה על זה, כי כל עניינו הוא בחינת התחדשות נפלא ונורא מאד מאד, שיכול להרים ולחדש הנפשות שירדו ונפלו מאלפים שנה וכמה גלגולים עברו עליהם."

זה כל עניינו של רבינו הקדוש, ואת צעקתו הגדולה אנו חייבים להשמיע לעצמנו בכל עת, שמחותו של המלך זקן וכסיל' היא ה'זקנה'. זהו ארס עמוק שיש לזיזר ולברוח ממנו. עלינו להיזהר גם במה שאנו זוכים לקיים, לא להסכים לזקנה ולהרגל, אלא להוסיף התחדשות והתעלות. וכך גם בעת נפילה חלילה, לא להסכים לחיי זולת ושפלות, אלא להתחיל בכל פעם מחדש ללחום על קרבת אלוקים ותשובה.

זה עתה קמנו מאבלותנו על חורבן בית המקדש. רבי נתן (בליקוטי הלכות, ספר תורה ד, כא) מציין, שכל החורבן והגלות נובעים מאותה זקנה מרה, וכפי שהתורה מזהירה אותנו בפסוק מפרשתנו, אותו קראנו בתשעה באב: "כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ והשחתם וגו' העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ כי אבד תאבדון מהר", פירושו של דברים - אומר רבי נתן "שיקר הגלות מארץ ישראל וחורבן הבית המקדש וכל הצרות שסובלים בגלות הכל נמשך על ידי שנפלו מבחינת התחדשות לבחינת ישן, בבחינת 'נושנתם בארץ', 'נושנתם' דייקא", זה היסוד לכל הנפילות והחטאים שבאו בעקבותיהם.

ואם הפְּצִי תשובה אנו, עלינו לאזור חיל להתחדש ולהאמין ש'העבר אין' וכל יום הוא מציאות מחודשת לגמרי ושפע חסדים חדשים לגמרי, ועלינו להתחיל מרגע זה ואילך ביתר שאת. וכפי שמדייק שם מהפסוק בסוף מגילת איכה "כי עיקר המשובה בבחינת התחדשות, כמו שכתוב, השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם."

אנו נמצאים בעיצומם של ימי ההכנה לראש השנה, ימי התשובה המופלאים, וכמו שרבי נתן כותב בפירוש (שם, שבת ז-כב): "כל ההכנה לקדושת ראש השנה ועשרת ימי תשובה ויום כיפור הוא על ידי שבתות שמקודם, כמו שאמרו חז"ל שתיקנו לקרות קודם ראש השנה תלתא דפורענותא בהג' שבתים שבין המצרים, ואחר כך שבעה דנחמתא ותרתי דתיובתא". הבה נזכור היטב שזו הדרך לתשובה; מי שרוצה לחדול מנפילותיו עליו להשקיע בבנין האמונה שהכל מחודש בכל רגע, רק כך ניתן להיצל מצפורניו של אותו מלך זקן וכסיל. וכמובן שבכך גם קשור החלק החיובי; להתחדש בכל פעולה קדושה, להתאמץ לחדש עבודת תפילתנו, תורתנו, שפית לבנו לפני ה', שבירת מדותנו ותאוותינו, יראתנו והאבתנו לה', וכל השאר. והיא שתביאנו לתשובה שלימה.

סדר יומו די קבוע; קימה, מקוה, טלית ותפילין, תפילה, פת שחרית, הליכה לכולל או למקום העבודה, חזרה הביתה, אכילה, חזרה לכולל, וחזור חלילה. הכל חג סביבו במעגל קבוע ומסודר, כל יום דומה לחברו, כל תפילה שווה לחברתה, באותם מספר דקות, בערך באותה התעוררות והתלהבות נמוכה, שוב ושוב ועוד פעם שוב ושוב. משהו רק בעך?!

כאשר חכם שכל דבריו 'בנחת נשמעים' משמיע קול צעקה, הרי זה סימן שבדיבור פשוט לא היה ניתן לבטא ולהעביר לזולת את חומרת הדבר אותו רצה להשמיע לו, ורק הצעקה היא שמביעה את עומק נוראות אותו דבר.

רבי נתן מספר במכתב (ע"ת לתורה ר) על צעקה וגערה בקול גדול אותה השמיע רבינו הקדוש: "שהזהיר הוא זכרוננו לברכה בקול רם וגערה בנו ואמר בזה הלשון 'אלט טאר מען ניט זיין' [אסור להיות זקן]!". במכתבים נוספים הוא מוסיף לתאר את עוצם אותה צעקה: "והרים קולו הקדוש וקרא בקול גדול ואמר 'אלט טאר מען ניט זיין' (שם, ט), או במכתב שלאחריו שם: "ורבינו ז"ל צעק אלו התיבות בקול עמוק וחזק: אלט טאר מען ניט זיין". ובמכתב אחר (שם, ע"ב): "שהזהיר מאד בקול גדול ולא יסף בזה הלשון 'אלט טאר מען ניט זיין'. כל אלו מלמדים שהיתה זו צעקה מיוחדת במינה שלמידה רבות על חומרת סכנת ואיסור הזקנה.

כלפי מה אמורה צעקה ואזהרה זו? - רבי נתן מרחיב על כך (בליקוטי הלכות, תפילין ז, ה) ומבאר שהיא כוללת את כל המדרגות הרוחניות; "שכל אדם שרוצה לחשוב על תכליתו האחרון צריך לזיזר מאד שלא יפול לזקנה דסטרא אחרא ח"ו. הן צדיק, הן חסיד, הן שאר כל אדם, אפילו הפחות שבפחותים, צריך לזיזר מליפול לזקנה. כי אפילו צדיק גדול אסור לו להיות זקן בעבודתו, רק צריך להתחזק לעלות מדרגא לדרגא ולהתחיל בכל פעם מחדש, כי זה עיקר היהדות להתחזק לעלות בכל פעם מדרגא לדרגא". וכך גם מי שהרשיע חלילה ונפל מאד, שגם עליו חלה חובת ההתחדשות ואיסור הזקנה, וכהמשך דבריו שם: "כל הנפילות שבעולם הם מבחינת זקנה דסטרא אחרא, שנדמה בעיניו שכבר נזקן בחטאיו ובמעשיו שרגל בהם עד שאי אפשר לו לצאת מהם בשום אופן ח"ו, ובאמת הוא צריך לידע ולהאמין שבכל יום ובכל עת ובכל שעה יש כח ביד האדם להתחדש ולהיות נעשה בריה חדשה ממש, כי השם יתברך עושה חדשות בכל עת ואין יום ואין שעה דומה לחברו."

בפרשתנו אנו לומדים על מצוות קריאת שמע, יסוד קבלת עול מלכות שמים בכל יום, ובה נאמר "אשר אנכי מצווך היום", וחז"ל למדו מכך את חובת ההתחדשות, וכלשון רש"י שם: "אשר אנכי מצורך היום - לא יהיו בעיניך כדיוטגמא [מצות המלך הבאה במכתב] ישנה, שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה". וכך נפסק להלכה בשולחן ערוך (הלכות קריאת שמע סימן סא סעיף ב): "אשר אנכי מצורך היום - היינו לומר: 'בכל יום יהיו

להתחדש לגמרי!

אתה החלולת להראות את עבדך את גדלך
ואת ידך החזקה

ידוע מה שסיפר רבינו הקדוש במעשה הנורא של 'השבעה בעטלערס' (סיפור מעשיות, מעשה יג) שהבעטלער העיוור אמר על עצמו: "אני זקן מאד, ועדיין אני יניק לגמרי, ולא התחלתי עדיין לחיות כלל, ואף על פי כן אני זקן מאד".

שזהו סוד ההתחדשות הנוראה של הצדיק האמת, שגם כשזכה למדרגות נשגבות ועצומות, הרי הוא יניק לגמרי ולא התחיל עדיין לחיות כלל... (עיין כל זה בבאור נפלא בליקוטי הלכות ה' תפילין הלכה א' אות ה').

וזה היה סוד התחדשותו של משה רעיא מהימנא, שגם כשעלה ונתעלה עד אין שיעור, עדיין היה בבחינת 'נער'. עד כדי כך שבסוף ימיו, אחר שכבר זכה למה שזכה והשיג מה שהשיג, ענה ואמר "אתה החילולת להראות את עבדך..."

וזה לשון מוהר"ן ת:

"וזה בחינת משה רבינו ע"ה, שהוא בחינת 'הנה נער בוכה', שאף על פי שהגיע למה שהגיע לבחינת זקנה דקדושה בשלימות, אף על פי כן עדיין היה בבחינת 'נער' ויניק לגמרי. בבחינת 'נער' הייתי גם זקנתי, שאף על פי שזקנתי מאד, אף על פי כן עדיין אני נער ויניק לגמרי."

ועל כן זכה משה שכתוב בו 'לא כהתה עינו ולא נס לחה' אף במותו, כי לא קפצה עליו שום זקנה כלל, אפילו בשעת מיתתו שהיה בן מאה ועשרים שנה, כי זכה בתכלית הזקנה להיות עדיין יניק לגמרי, כאילו לא התחיל עדיין לחיות כלל.

כמו שכתוב 'אתה החלולת להראות' וגו', שבסוף ימיו אמר להשם יתברך 'אתה החלולת להראות את עבדך', דהיינו שעדיין לא השיג כלל, רק השם יתברך התחיל להראות לו את גדלו וכו', שכל זה הוא בחינת ה'נל שמתחילין בכל עת מחדש' (ליקוטי הלכות, תפילין ה, לו).

ובכח הצדיק הגדול הזה, יש כח לכל אחד בכל מקום שהוא להתחדש לגמרי, ולבלי להיות זקן כלל. שכן, אם הצדיק הגדול צריך להתחדש כל כך, על אחת כמה וכמה אנוחנו הנמוכים אסור לנו ליפול לזקנה וישלום.

"הלכלל, שכל אדם שרוצה לחשוב על תכליתו האחרון, צריך לזהר מאד לבלי להיות זקן כלל, דהיינו שלא יפול לזקנה דסטרא אחרא ח"ו, הן צדיק הן חסיד הן שאר כל אדם, אפילו הפחות שבפחותים, כפי מה שהוא, צריך לזהר מליפול לזקנה. כי אפילו צדיק גדול אסור לו להיות זקן בעבודתו, אף על פי שזכה לעבודה שלימה במדרגה גבוהה, אף על פי כן צריך להתחזק לעלות מדרגא לדרגא ולהתחיל בכל פעם מחדש... וכן להיפך, אפילו מי שעשה מה שעשה ועבר מה שעבר, אף על פי כן אסור לו להיות זקן ח"ו, והוא צריך לזהר ביותר ויותר מבחינת זקנה, שלא יבוא לידי שום יאוש ח"ו, שלא יאמר בלבו שכבר נזקן ח"ו במעשיו עד שאי אפשר לו להשתנות ח"ו, רק יתחזק להתחיל בכל מה דאפשר, ויעשה מה שיוכל דבר קטן או דבר גדול, אפילו אם לא יוכל לומר כי אם דיבור אחד ממש בתפילה או בהתבודדות, או ללמוד מעט דמעט, על כל פנים יעשה מה שיוכל, ויתחזק ויחיה את עצמו במעט דמעט שזוכה עדיין ליגע בקדושת ישראל" (שם, טז).

"ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך..."

שאלה:

בשבוע שעבר כתבתם אודות ה"מפורסמים של שקר" שהם עיקר סיבת אריכות הגלות. והנה, עתה בעמדתנו בזמני נחמה והתחזקות, רציתי לידע כיצד נוכל להתנחם בענין זה, ומהי דרך שיועטנו להציל את ישראל משליטת והשפעת המנהיגים ומפורסמים של שקר? כי לפי הנראה בעיני בשר, קשה עד בלתי אפשרי להתמודד עם הנגע הזה.

תשובה:

אח יקר!

יעקב אבינו כבר תמה את תמיהתך, ובראותו את כל אלופי עשיו, "תמה ואמר: מי יכול לכבוש את כולן?" עד שענו לו: "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשיו לקש, ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם" (רש"י בראשית לו, א).

[כמו שדרשו חכמינו ז"ל על הפסוק "וישב יעקב", והוא שם ברש"י: "וישב יעקב - הפשטני הזה, נכנסו גמליו טעונים פשתן. הפחמי תמה: אנה יכנס כל הפשתן הזה? היה פיקח אחד משיב לו: ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו. כך יעקב, ראה כל האלופים הכתובים למעלה, תמה ואמר: מי יכול לכבוש את כולן? מה כתיב למטה אלה תולדות יעקב יוסף, וכתיב והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשיו לקש, ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם" (רש"י)].

וענין זה מרמז על אלו המפורסמים ומנהיגים של שקר, אשר ניצוץ אחד של אמת שורף ומבער את כולם. ואנו אין לנו אלא לדאוג לעורר את ניצוץ שלהבת אש האמת, והרע ממילא יפול ויתבטל.

ונבאר את הדברים:

הנה, הראשון שניסה 'לשחק' את דמות ה'צדיק', היה עשיו. "ויהי עשיו איש יודע ציד" (בראשית כה, כז) "לצוד ולרמות את אביו בפניו, ושואלו: אבא, היאך מעשרין את המלח ואת התבן? כסבור אביו שהוא מדקדק במצוות" (רש"י, שם).

"כי עשיו הוא הסמך מ"ם כנודע, ונהג עם אביו בגניבה ורמאות, כמו שכתוב 'כי ציד בפיו', שהיה מתלבש את עצמו במצוות כאילו הוא צדיק גמור, ושאל לו: אבא, איך מעשרין את המלח ואת התבן? עד שהטעה את אביו, עד שהיה ברצונו למסור לו את הברכות חס ושלום" (ליקוטי הלכות, גניבה ג, ה).

לא רק בחייו 'שיחק' את משחק הצדיק, אלא אף לעתיד לבוא לא יעזוב את רמאותו, ויתיישב ליד אחיו יעקב כשהוא עטוף בטלית כאחד הצדיקים...

וכפי שמגלים לנו חכמינו ז"ל: "לעתיד לבוא, כשהקדוש ברוך הוא דן את עשיו הרשע, מה עשיו עושה? מתעטף בטליתו ובא ויושב אצל יעקב" (ליקוטי שמעוני, עובדיה, רמז תקמט).

גם בימינו, ישנם כאלה המתעטפים בטלית כצדיקים [כמו

שנמצא, שיש אנשים שיושבים מעוטפים בטלית ותפילין כל היום, והם צבועים" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, טו)] אך שייכים למחנהו של עשיו. כפי שכותב נכד הבעש"ט, דוד רבינו, הדגל מחנה אפרים:

"הצילני נא מיד אחי מיד עשיו - יש לומר על דרך דאיתא במדרש: לעתיד יתעטף עשיו בציצית וישב בין הצדיקים והקדוש ברוך הוא מושכו משם וכו', עיין שם. ויש לומר שזה הוא מצוי גם כן בעולם הזה בעוונותינו הרבים, שנתרבה השקר בעולם וכל אחד רוצה להעלות במעלות שלומי אמוני ישראל, ורואה שהם מלובשים בגדי לבנים בשבת ולבושים טלית בערב שבת במנחה, ואומר 'היות אהיה כמוהו'. וזה שקשה מכולן, שזה גורם אריכות הגלות שהם נקראים 'ערב רב' שהם מעורבים בישראל וקשה להפרידן. כמשל החטה; המוץ והתבן שבו שאינו דבוק כל כך להחטה הוא מתפזר בקל, אבל הפסולת שבחטה מתדבק בהחטה וקשה להפרידה. וזה יש לומר שמרמז: 'הצילני נא מיד אחי', היינו שהוא מעורב ומתדבק בי. מיד עשיו, ואף על פי כן הוא עשיו, וקל להבין" (דגל מחנה אפרים, פרשת וישלח, ד"ה הצילני).

גם בתחום ה'רבנים' אין טומן עשיו את ידו בצלחת, וטוען בלהט: "יש לי רב!" (בראשית לג, ט). כשאכן, יש לו 'רב', לא רב אחד, אלא רבנים רבים: "רברבי עשיו". שכן: "דע שיש רב דקליפה והוא בחינת עשיו, כמו שכתוב בעשיו 'יש לי רב', והוא בחינת אלופי עשיו, וכמו שתרגם אונקלוס 'רברבי עשיו' בחינת הרב דקליפה" (ליקוטי מוהר"ן, ח). וגם טענה זו - "יש לי רב" - נשמעת אף בימינו אנו:

"שכל אחד ואחד שאינו חפץ בהאמת לאמתו, אומר: 'יש לי רב', שבחור לו רב מי שטוב בעיניו, שאינו יכול להוציא ממקומו ולהקימו מנפילתו, אדרבא, הוא מרחקו מהצדיק שהוא נקודת האמת, כי הוא יונק מבחינת הרב דקליפה שהם בחינת אלופי עשיו, רברבי עשיו" (ליקוטי הלכות, העושה שליח לגבות חובו ג, ז).

ואלו ה'רברבי עשיו' ההולכים ומתרבים כחול הים, ומאריכים את גלותנו - בראות יעקב אבינו אותם ברוח קדשו - תמה: "אנה יכנס כל הפשתן הזה..."

"היינו, כי אלופי עשיו הם כולם בחינת שקר, שמשם כל מלכותם והתנשאותם, כמו שכתוב 'פדני הצילני מיד בני נכר אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר'... ועל כן יעקב, בחינת עצם האמת, תמה: איך אפשר להאיר האמת בעולם? כי אלופי עשיו, רברבי עשיו, הם רבים מאד מאד, ונוטלין לעצמן כל הממשלה בשקריהם הרבים והעצומים מאד, עד אשר קשה מאד לעמוד על האמת" (ליקוטי הלכות, גניבה, לב).

עד אשר השיבוהו "ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך", הלא הוא יוסף הצדיק, "ושורף את כולם"...

"כי יש בחינת יוסף, שיכול להלהיב אור האמת בעולם, שישורף לכל השקרים שלהם. כי קושטא קאי, כי על ידי ניצוץ אחד של אור תורתו האמתית של הצדיק האמת שמתנוצץ ומאיר בלב איש הישראלי המטה דעתו ולבבו אל האמת לאמתו, הוא שורף ומכלה כל השקרים וההטעיות וכו' של בחינת אלופי עשיו רברבי עשיו, כי שפת אמת תכון לעד" (שם).

פנינים מאירים והדושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים זי"ע מתוך רשימתו של הגר"ם שכטער שליט"א אשר ציין ורשם לפנינו לזיכרון.

פרשת ואתחנן - נחמו

הזהב נברא בשביל בית המקדש

ההר הטוב הזה והלבנון (דברים ג, כה). אמר ריש לקיש לא היה העולם ראוי להשתמש בהב, ולמה נברא בשביל בית המקדש, שנאמר (בראשית ב, יב) וזהב הארץ היא טוב, היך מה דאת אמר ההר הטוב הזה והלבנון.

מדרש רבה בראשית פרשה טז עמוד קכ-מ-63

לא נבראו ארזים אלא לצורך בית המקדש

ההר הטוב הזה והלבנון (דברים ג, כה). יבועו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע (תהלים קד, טז). אמר רבי יוחנן לא היה העולם ראוי להשתמש בארזים, שלא נבראו אלא לצורך בית המקדש הה"ד יבועו עצי ה' ארזי לבנון, ואין לבנון אלא בית המקדש המד"א ההר הטוב הזה והלבנון.

מדרש רבה בראשית פרשה טו עמוד קיד מ-62

מתי מתחיל חיוב קביעות מזוזה

שיטה נוספת מובא בשם החזון איש (מזוזות ביתן שם בשעה"צ אות קס) שבשעה שמתחיל להכניס חפציו לבית סמוך לדירו נחשב להתחלת דירה, ויש לקבוע אז מזוזה. **ובערוך השולחן** (סי' יט ס"ב) כתב שמשעה שמכניס שום כלי לבית מתחייב במזוזה גם אם אינו דר שם עדיין, כדין מחסן ובית האוצר שחייב במזוזה (כמבואר ב"ד סי' רפו ס"א).

למעשה נראה, שמי שיש לו החלטה ברורה שלא להיכנס לדירה מאיזה סיבה שהיא עד זמן מסוים, אינו חייב לקבוע מזוזה טרם הזמן ההוא, דמזוזה היא חובת הדר וכל זמן שהחליט שאינו דר בתוכה פטור. ולכן אם אינו מכניס עדיין חפציו עדיף להמתין מלקבוע מזוזה כיון שנכנס לחשב ברכה לבטלה לדברי המשנה ברורה. וגם לשיטת המסכת מזוזה והחינוך אין מחוייבים לקבוע רק בסתם שאין החלטה נגדית, אבל אם יש החלטה ברורה שלא להיכנס פטור (עי' היטב באבני נזר י"ד סי' שפא ודע"ק סי' רפט ס"ב). ואפילו אם מכניס חפציו אינו מועיל אם יש החלטה נגדית שלא לדור שם כרגע (עי' סי' רפו בט"ו סק"י וש"ך ס"ב דמשמע דפטור כה"ג), אלא אם כן קובע עצמו לאכול סעודה, שזה נקרא שמתחיל לדור בתוכה.

ואם אין החלטה ברורה שלא להיכנס לדירה, נראה דמרגע שמכניס חפציו בבית ומוכיח שכבר רוצה לדור בבית יכול לברך, אבל אין חיוב לקבוע עד שנכנס לדור בפועל.

בפרשה זו אנו קוראים מצות מזוזה בפסוק 'וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך'. ויש חקירה בפוסקים אימתי מתחיל זמן חיוב קביעות מזוזה בבית, מתי שגומרים לבנות או לקנות את הבית ואפשר להיכנס שם, או כשמתחילים לדור שם בפועל, או כשמתחילים להכניס שם חפצים.

המגן אברהם (סי' יט סק"א) כותב שאין חיוב לקבוע מזוזה עד שנכנס לדור בפועל, שמצות מזוזה היא חובת הדר, ומי שיש לו בית ואינו דר שם פטור. וכן פסק **המשנה ברורה** (שם סק"ד) והוסיף שמטעם זה אין לברך על קביעות מזוזה רק תיכף ומיד כשנכנסים לדור, ולא קודם לכן. ויותר מזה כתב **הפתחי תשובה** (י"ד סי' רפה סק"א) בשם **הפרי מגדים** כי מי שאין לו מזוזה בביתו יוצא לחוץ אינו עובר על מצות מזוזה, לפי שאין קיום המצוה רק בשעה שנמצא בתוך הבית (נ"מ במג"א סי' כא סק"ב).

מאידך, **הגרח"ק** ז"ל בספרו **מזוזת ביתך** (סי' רפו סק"ה) ו**בפרשה סדורה** (סי' נח) מביא **מסכת מזוזה** (פ"ב הי"א) 'בית חדש, אחר שגמרו חייב במזוזה'. הרי שמתחייבים מיד כשנגמר בניית הבית אפילו לא נכנס עדיין לסור שם, שמאחר שבנאו על דעת לדור ועומד ומוכן לדור חייב. וכן משמע **בספר החינוך** שכתב במצות מזוזה (סי' תנ"ג) 'העובר על זה ובנה בית ונתן עליו תקרה ולא הניח בה מזוזה מיד ביטל עשה זה'. וכן כתב **בשו"ת עין יצחק** (י"ד סי' לא) שמצות מזוזה היא מצוה תמידית גם כשהאדם נמצא ברחוב.

בית הכנסת (או"ח סי' קנד ס"ט) שאסור לשנות מדעת הבעלים בכל מה שהקדישו או התנדבו, וכל שכן בזה שמצוי ההיזק בהולכת הספרים חוץ לבית הכנסת משום חשש גניבה ואבידה והפסד כתבי הקודש.

וכפי הנראה אלו שמציינים על הספרים 'נתרם על מנת שלא להוציאם' סומכים על שיטה זו, שאכן אין חרם קדמונים להוציא ספרים בשביל ללמוד בהם, אבל כשמציינים בפירוש שנתרם על דעת שלא להוציאם אסור לשנות מדעת התורמים.

תקנות מיוחדות

בספרי השות"ם אנו מוצאים שבכמה עיירות עשו גבאי בית הכנסת תקנה מיוחדת שלא להוציא הספרים מבית המדרש; **בשו"ת צמח צדק** (ליבאוויטש י"ד סי' קצ"ד) דן בארוכה אודות קהילת אנשי רודנא שהיה אצלם תקנה שלא להוציא ספרים מבית המדרש למקום אחר אלא אם יצטרך המורה ליעין באיזה ספר, האם יש אפשרות להתיר התקנה. **ובשו"ת אבני נזר** (י"ד סי' תע"ט) דן על עיר מסויים שתיקנו איסור שלא להוציא ספרים מבית המדרש גם לבית הרב, באיזה אופן אפשר להתיר האיסור. וגם **בספר נדרי זריזין למהרש"ק** (ח"ב סי' רכ"ח) דן אודות תקנה בעיר מסויים שעשו חרם שלא להוציא הספרים.

הוצאת ספרים מבית המדרש

בתורת גניבה רק כתפיסה על חובו, כדי שיוכל כל אדם להניח טליתו וסידורו בבית הכנסת ולא יצטרך לדאוג פן יקחוהו אחרים לביתם. ולפי זה אין שום חרם קדמונים להוציא ספר השייך לבית המדרש בפרט בשביל ללמוד בו.

לערוה"ש החרם שלא להוציא ספר מביהמ"ד

אמנם **בערוך השולחן** (שם ס"ז) כתב: 'נמצא בתקנות קדמונים שלא להוציא טלית או ספר מבית הכנסת בלי רשות בעלים, וספרים של בית הכנסת בלי רשות הממונה'. ע"כ. הרי שהוא פירש שתקנת הקדמונים כללה גם שלא להוציא ספרים השייכים לבית הכנסת בשביל ללמוד בהם גם כשרוצה להחזירם (ומ"ק שלא כיון הרמ"א לתקנות ה"ל, דבראשונים שם מבואר דהתקנה היה על כל הספרים ולא רק על ספרים שבביהמ"ד, ויעו"ש ש"ר"ת אסר לתפוס כל החפצים ועי" בחו"מ סי' ד וסי' נח ס"א דמשמע שהרמ"א לא חש לזה).

וכנראה שעל דבריו סומכים אלו שמצטטים את 'החרם הקדמונים על הספרים השייכים לבית המדרש'. אמנם כאמור לא מצאנו מקור בקדמונים לחרם כזה, וכן תמה **בשו"ת אהל יהושע** (סי' קכ"ב): 'תם אני לא אדע מה שנהגו לומר שיש בזה חרם הקדמונים מאין יצא להם זה, ולא מצאתי זה בשום מקום, ולכן נראה דאין דין חרם כלל אם לא נעשה חרם מפורש'.

להגר"א החרם על ספר פרטי

הגר"א (שם ס"ק ק"ה) פירש את דברי הרמ"א כעין הפירוש של הערוך השולחן, אך לפי דבריו אין מדובר על ספרים השייכים לבית המדרש רק על ספרים פרטיים שהניחם בעליהם בבית המדרש, ופירש, שהמניח ספר בבית המדרש אינו מקפיד אם יבוא מישהו וילמוד בו שעל דעת כן היא מניחו שם, אבל הוא כן מקפיד אם ירצה הלומד להוציא חוץ אפילו על דעת ההחזירו. וכדבריו מדוייק בלשון הרמ"א שכתב 'בלי רשות בעלים' ולא 'בלי רשות הגבאים' שמשמע שמדבר על ספר ששייך לאדם פרטי, ולא מספר ששייך לבית המדרש.

ולפי זה אין ראייה שיש איסור להוציא ספרים השייכים לבית המדרש בשביל ללמוד בהם, דדוקא בספר השייך לאדם פרטי יש לחשוש פן יבקשנו בעליו לצרכו וכשלא ימצאנו יקעוד על הנוטלו, מה שאין כן בספרים השייכים לבית המדרש שנתרם לכלל הלומדים מה לנו אם לומד עם הספר בבית המדרש או מחוצה לו, הרי לצורך זה הותרם כדי שיהיה הספר מצוי ביד כל אדם ללמוד בו. וכעין זה נפסק **בהלכות פקדון** (י"ב רצ"ב ס"ה) שבמקום שאין ספרים יכולים בית דין לכוף אפילו לאדם פרטי להשאל את ספריו ללמוד בהם, ואם כן יש לומר שהוא הדין בספרים שנתרם בשביל ציבור הלומדים, שיכולים לשאלו ספרים ללמוד בהם.

אכן אם התורמים התירו את הספר בפירוש על מנת שלא להוציאם אסור לשנות מדעת בעל התורם, כך כתב **בשו"ת דבר שמואל** (אבוהב סי' צ"א) שאם הוקדשו הספרים בפירוש ללמוד בהם בבית המדרש אסור ליחידים להלויםם לבתיהם ללמוד בהם, שהרי נפסק בהלכות

האם קיים חרם קדמונים

ידוע הפתגם 'חרם הקדמונים שלא להוציא שום ספר מבית המדרש בלי רשות הגבאים', ויש בתי מדרשות שנחקק אזהרה זו באותיות בולטות על גבי שלט תלוי. ויש שאינם מסתפקים עם אזהרה זו ומציינים על הספרים שבבית המדרש 'נתרם על מנת שלא להוציאם', ויש כאלו שחותרים על הספרים 'תקנת בית המדרש שלא להוציא שום ספר מהיכל הבית המדרש'.

ראוי לחקור האם יש באמת מקור ל'חרם הקדמונים' הזה, שאם נכון הדבר שיש חרם קדום לכאורה אין טעם להתירם ספרים 'על מנת שלא להוציאם' שכבר מותרים ועומדים על זה מהקדמונים, וגם אין טעם לעשות תקנה מיוחדת בבית המדרש זה ולהוסיף על החרם של הקדמונים.

המקור ברמ"א בחושן משפט

הנה מקור פתגם החרם מבוסס על דברי הרמ"א **בהלכות שותפים בקרקע** (חור"מ סימן קס"ג ס"ו) שכתב: 'נמצא בתקנות קדומות שלא להוציא טלית או ספר מבית הכנסת בלי רשות בעלים'. אמנם ניתן לפרש דברי הרמ"א בכמה אופנים כדלהלן:

החרם שלא לעכב בשביל חוב

מקור דברי הרמ"א הם **בספר כלבו** (סימן קט"ז) שם נמנה כל התקנות וגזירות הקדמונים, ובאחד מהתקנות כתוב בזה הלשון: 'אין לנפקד לעכב ספרים אצלו בשביל שום תביעה שיש לו על המפקיד'. וכך גם **בתשובות מהר"ם מינץ** (סי' ק"ב) מנה את כל התקנות הקדומות, וכתב: 'אין לנפקד לעכב ספרים של המופקדים אצלו בשביל שום תביעות שיש לו על המפקיד, כי חרם קדמונים הוא'. וכן **בשו"ת מהר"ם כריתובנברג** (ד"פ סי' אלף כ"ב) מנה תקנות שתיקן רבינו תם באגודת בני צרפת, וכתב: 'אין לו לנפקד לעכב ספרים הנפקדים אצלו בשביל שום תביעה שיש לו על המפקיד. מכל אלו שכתבתי יש חרם מתקנת קדמונים'. ע"כ.

ומבואר מלשונם שלא היה החרם על מי שרוצה להוציא ספרים מבית המדרש כדי ללמוד בהם ודעתו להחזירם, רק מדובר באדם שיש לו תביעה ממונית על חברו ורוצה לעכב את הספרים הפרטיים של חברו לעצמו בשביל החוב, שאסרו הקדמונים על התובע לתפוסם. ובפשטות זהו כוונת הרמ"א שכתב 'שלא להוציא בלי רשות הבעלים', שמדבר בספר השייך לאדם פרטי, ורוצה לומר שאם הבעל חוב הניח את ספריו הפרטיים בבית המדרש אסור לתובע לקחתו לעצמו בשביל החוב.

וכך יש להסביר את דברי **הלבוש בחושן משפט** (שם) שכתב: 'נמצא בתקנות קדומות שלא להוציא טלית או ספר מבית הכנסת בלי רשות בעלים, כדי שיוכל כל אדם להניח טליתו וסידורו בבית הכנסת שיהא מוכן לו לפעם אחרת, ולא יתיירא שיקחוהו אחרים לביתם אפילו בלא תורת גניבה'. כלומר, שמדובר באדם פרטי שהניח חפציו בבית המדרש, ואסרו הקדמונים לקחת את חפציו אפילו שלא

קריאת שמע דרבי

ר' יואל בר"י

באחד ממכתביו של מוהרנ"ת בתקופת המחלוקת הקשה, נזכר שמו של ר' יואל בר"י. [ניתכן שהוא בנו של ר' יעקב בן ר' יודל מברסלב שנמנה בין תלמידי רבינו ז"ל בכוכבי אור, וצ"ב].

"ידעתי כי אהבתם שלימה עמי"

וכן איתא שם: "ישלום וכו' ולכל אנ"ש ולידידי הנגידים ר' יואל בר"י וכו', אף על פי ששמעתי שאחד מהם בא על החתום לצד שכנגדי, ובוודאי הסכיל עשו, אף על פי כן ידעתי כי אהבתם שלמה עמי וכן אנכי איני זז מחבבם, ואי"ה שכשאובא לביתו לשלום נדבר מזה" (עלים לתרופה, סי' קע"ו).

"עסק גדול של זכות הרבים"

ולכאורה, זהו גם כן ר' יואל המוזכר במכתב אחר שבה לעזר למוהרנ"ת בהדפסת ספרי רבינו ז"ל, יחד עם ר' אליעזר מטעפליק וז"ל:

"ב' חקת תר"ב אומאן ... ויודיעני גם מר' יואל נ"י ומר' אליעזר מטעפליק שגם הם יודיעני לנו אם התחילו במלאכה ואם מלאכתם טובה ונקיה וכו', ותראה אתה לכתוב לי בכל עת מה שכתב להם ומה שהשיבו לך, כי הוא עסק גדול של זכות הרבים וכו', ולמען השל"ת שאל תתעצל בענין זה כלל לעסוק בזה בשליחת מכתבים כראוי, ולהודיענו בכל פעם וכו"ל. וימין ה' רוממה יעמוד בעזרתינו תמיד להתחיל ולגמור בכל פעם עסקיו הקדושים" (עלים לתרופה, סי' שפ"ט).

עוד נזכר במכתב אחר, וז"ל: "ג' בלק תר"ב אומאן ... שיכתוב לנו עוד הפעם בביאור היטב אם כבר התחיל במלאכתו כראוי ושיגיע לי על זה מכתב גם מר' יואל" (סי' שצ"ב). עוד מוזכר בעל"ת במכתב לאחד מאנ"ש וז"ל: "קיבלתי מכתבך מחתנך ר' יואל נ"י" (סי' שג"ט).

ר' יודל אחיו של מוהרנ"ת

ר' יודל אחיו של מוהרנ"ת דר בעיר נעמרוב (עיר מוצא של מוהרנ"ת, אשר שם דרו אבותיו ומשפחתו).

ור' יודל בא לעזר אחיו מוהרנ"ת בעת צר לו, כאשר הגלו את מוהרנ"ת ז"ל מעיר ברסלב לנעמרוב משנת תקצ"ה עד שנת תקצ"ח, אשר אז כבר אצל ר' יודל ותמך בו וסייע בידו בכל לבב, ואף הביא לו חבד חתום מאנשי ק"ק עיר נעמרוב שמכונים הם לקבל את מוהרנ"ת.

כמסופר בעלים לתרופה וז"ל: "א' מטות ומסעי תקצ"ה לפ"ק ... בתוך כך קרא ר' שמואל את הבילעט שלי [רשיון מיוחד שהוצרך לו להתעכב בעיר ברסלב], וכבר כלה זמנו, והיה לבי חלוק מאד מאד איך להתנהג וכו' אך רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום וסיבב השל"ת ונתעכבתי פה עד היום, והיום הביא לי אחי ר' יודל זאשווערשינ [רשיון] חותמה בחותם הקהל, אך חותם הפרנס לא קיבל עדיין וכו', והוכרתי לשלוח את ר' נחמן מטולטשין לילך לנעמרוב עבור זה וכו' ועתה אני ממתין על הבילעט, ואראה לנסוע אי"ה" (סי' קצ"א).

ובמכתב הראשון שכתב מוהרנ"ת מעיר נעמרוב שנת תקצ"ח, אחר שגירשו אותו הממשלה מביתו כתב לר' יצחק וז"ל:

"אשרינו אשרינו אלף ורכבות פעמים בכל יום"

"והנה אחי ר' יודל בא כלילה מברסלב וסיפר לי שמועות מעומצם המסירות המרירות שעוסקים למסור נפשם לשאל תחתיות, ובחסדי ה' לא נפחדתי, אדרבה תודה לא-ל אני שש ושמוח ועלז על חלקנו וגורלנו, עתה עתה ראוי לנו לומר אשרינו אשרינו אלף ורכבות פעמים בכל יום ויום, ובכל עת לא ימוש מפינו לומר אשרינו שאנו יודעים מהצדיק האמת הזה" (סי' ר').

ידוע ששאלו פעם לאחד מגדולי ישראל, אלו כוונות הוא מכין בקריאת שמע, ענה ואמר: בעת קריאת שמע אני מתבונן איך שהש"ת מלאו כל הארץ כבודו, ואז אני שואל את עצמי: והיכן אתה בעולם? ...

כי כשאדם אומר "ה' אחד" דרכו לכווין להמליך את הש"ת בשבע העולמות ועל ארבע הרוחות - אבל יש לכל אחד לזכור במיוחד להמליכו על עצמו... שעל זה מגבירה הסטרא אחרא תוקף העלמה, וזה חשוב יותר מהכל.

כי האדם בתוך הרדיפה אחר התענוגים המדומים הוא עומא יכול בנקל לשכוח את תכליתו, ולחשוב שהעולם הזה הוא רשות בפני עצמו. כי כל מגמתו של האדם בזה העולם צריכה להיות להשתמש עם כל הרצונות הגשמיים בשביל עבודת הש"ת שיהיו מרכבה לקדושה. ובספר המידות (הרהורים אות ב) נאמר: "התאוות מלוכש בהם חסד הש"ת". ואת מאמר חז"ל "דע מה למעלה ממך" מפרשים שכל המידות והתאוות שבאדם יש להם שורש למעלה, וכל עבודתו של האדם היא להעלות מידותיו הגשמיות לשרשן, והיינו שאת האהבה הנפולה [כלומר מידת האהבה הגשמית, כי שורשה באהבה קדושה, ורק נפלה ונתהפכה לאהבה גשמית] צריך להפוך לאהבת הש"ת. וכמו כן את היראה להפוך ליראת הש"ת - ששם שרשה. ועם הגאווה שבאדם להשתמש לעבודת הש"ת, כמו שכתוב (ד"ה ב"ז) "ויגבה לבו בדרכי ה'".

ולמעשה כל דברי הרשות מסובבים במצוות, כגון אכילה, שצריכים מקודם לטויל הידים ומקודם לנקות ולסדר את השולחן הידומה למזבח, לעשות ברכה ולאכול בדרך א"ר וביישוב הדעת. וכן השינה, שצריכים להכין מים לנטילה ולקרית קריאת שמע, וכל זה לקדש את הרשות ואת התאוות הבהמיות עד שיהיו כולם מרכבה להקדושה, כשמתנהגים בכל הדברים הללו בדעת נכונה וביישוב הדעת, לעשות בזה רצון קונינו ובוראנו, כמואב בחובות הלבבות (שער עבודת אלקים פרק ד) "שאינ דבר הרשות בעולם, אלא או מצוה או עבירה", וכשזוכים, הכל עולה לעבודה רצויה לפני המקום.

דאס הטנה טר' עצה על הכל

וכן אמר בלשונו הקדוש שבחסידי השם יש לנו את השלש הלכות מבודדות על ראש השנה צריבין לנסוע, שולחן ערוך צריבין ללמוד, והתבודדות צריבין בכל יום

ידוע שכל הצדיקים תלמידי הבעש"ט, אע"פ שהיו להם השגות נוראות, עם כל זה לפעמים היה גם אצלם מצבים של העלמה, כי 'העולם הוא מלושן ה'קלם', וגם במצבים אלו נשארו תמימים בתכלית התמימות, ממימות שאין כמוה, וכפי גודל השגת הצדיק כן גדלה תמימותו, לפי שהתמימות הוא יסוד עצום, יסוד היהדות, ובפרט בגודל ההעלמה ששורה היום - אי אפשר לעבור את העולם הזה ללא אותו אור התמימות שהכניסו בנו הצדיקים במאתיים שנה האחרונות, ובהו אנו נאחזים לטוב לנו לעד ולנצח נצחים.

ובענין זה ראיתי פעם לפרש דברי הגמ' (ברכות יג): **שרב תמה ואמר לרבי חייא**, שמעולם לא ראה כיצד רבינו הקדוש קורא קריאת שמע ומקבל עליו עול מלכות שמים. וביאור השאלה הוא: לפי שראו את רבינו הקדוש איך שהוא עמל בתורה יומם ולילה, ומיד כשקם לפנות בוקר הלך תיכף להרביץ תורה ברבים, והיו פטורים מתפילה רק קראו קריאת שמע, ואמר רב, שמאחר שמתחיל ללמוד קודם זמן חיוב קריאת שמע ואינו מפסיק ממלמודו, אימתי הוא מקבל עול מלכות שמים. ואמר לו רבי חייא: ראה שבתוך לימודו הרי הוא מעביר ידיו על עינו, והיינו קריאת שמע דרבי.

ובביאור פנימיות הענין ראיתי, והנה רבינו הקדוש זכה לאור צח ומצוחצה, שהלא זכה לשני שולחנות, 'תורה וגדולה במקום אחד' (גיטין נא), והיתה לו האמונה בהירה. והלא עיקר עבודת ה' הוא מתוך מסירות נפש, מתוך אתערותא דלתתא. שגם בהיות האדם במקום חושך ובמקום העלמה הוא ממליך את הש"ת, וזהו תכלית כל הבריאה, והגאולה תהיה בזכות ההמלכה בזמן ההעלמה. והיינו ששאל רב: מאחר שמאיר האור על רבינו הקדוש, אימתי הוא מקבל "עול" מלכות שמים, אימתי יש לו ההזדמנות של המלכה בזמן העלמה, אמר לו רבי חייא: ראה איך שהוא מעביר ידיו על עינו, שגורם לעצמו העלמה כדי לקבל עליו עול מלכות שמים גם מתוך העלמה.

מסע הקודש אל הצדיק ב"מסלול מהר"ן

עדכון לגבי הטיסות

יש להשלים את ירתת החוב עד ליום שני הקרוב ט"ו אב

ניתן להירשם לטיסות אצל כל אחד מהרשמים בדלתא:

יורדים	תעריף
הר"ר מנחם מנדל מוהרנ"ת	05485.41.553
הר"ר אברהם שיק	05273.764.85
הר"ר חיים טויר	05832.272.51
הר"ר אהרן אשכנזי	05485.537.21
הר"ר יעקב ששת	05331.798.39
הר"ר אליהו בלום	05041.265.12

ברכת מזל טוב	ברכת מזל טוב	ברכת מזל טוב	ברכת מזל טוב	ברכת מזל טוב	ברכת מזל טוב	ברכת מזל טוב
להר"ר מנחם ישראל ב"ר צאצא שנתגבית היר"ו להגל חולדת הבת יח"ד שיובה לגרול לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת קדושה	להר"ר בנימין יארבולום הי"ו להגל חולדת הבן יח"ד שיובה לגרול לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת קדושה	להר"ר בנימין שראק הי"ו להגל חולדת הבן יח"ד שיובה לגרול לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת קדושה	להר"ר שמשון חיים מנטל הי"ו להגל חולדת הבן יח"ד שיובה לגרול לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת קדושה	להר"ר נחמן ב"ר חיים וויזשניצקי הי"ו להגל חולדת הבן יח"ד שיובה לגרול לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת קדושה	להר"ר אלימלך ברוין הי"ו להגל חולדת הבת יח"ד שיובה לגרול לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת קדושה	להר"ר ח' ה' יצחק נפתלי וויזשניצקי שליט"א להגל חולדת הבת יח"ד שיובה לגרול לתורה לחופה ולטעש"ט ולרוב נחת קדושה